

Brusel 3. května 2018
(OR. en)

8578/18

AUDIO 30
FREMP 63
EDUC 143
DIGIT 85

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	26. dubna 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 236 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 236 final.

Příloha: COM(2018) 236 final

V Bruselu dne 26.4.2018
COM(2018) 236 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup

1. ÚVOD

Skutečnost, že občané jsou vystavováni rozsáhlým dezinformacím, včetně zavádějících nebo vyloženě lživých informací, je pro Evropu velkou výzvou.

Naše otevřená demokratické společnost závisí na veřejné debatě, která umožňuje dobře informovaným občanům vyjadřovat jejich vůli v rámci svobodných a spravedlivých politických postupů. Média již tradičně hrají klíčovou roli, protože dohlíží na práci veřejných orgánů a poskytují informace, na základě kterých si občané mohou dělat vlastní názor na společenské otázky a aktivně a efektivně se podílet na fungování demokratické společnosti. Činnost tradičních evropských sdělovacích prostředků podléhá celé řadě pravidel upravujících jejich nestrannost, pluralitu, kulturní diverzitu, škodlivý obsah a reklamní a sponzorovaný obsah. Demokracie v Evropské unii spočívá v existenci svobodných a nezávislých sdělovacích prostředků¹.

V současné době internet nejen významně zvyšuje objem a různorodost zpráv dostupných občanům, ale také zásadně mění způsob, jakým občané ke zprávám přistupují. Zejména mladí uživatelé se nyní obracejí na online média jako na hlavní zdroj informací. Snadná dostupnost informací různé kvality v sobě skrývá potenciál více otevřít demokratické procesy a zapojit do nich více lidí.

Ovšem platí také, že nové technologie, zejména sociální sítě, mohou být používány k šíření dezinformací, a to v měřítku, s rychlostí a s přesností zacílení, které jsou bezprecedentní. Zprostředkovávají personalizované informace a stávají se mocnými platformami pro dezinformační kampaně.

Dezinformace nahloďávají důvěru v instituce a v digitální i tradiční média a poškozují naše demokratická zřízení, protože snižují schopnost občanů rozhodovat se na základě pravdivých informací. Dezinformace také často podporují radikální a extremistické názory a činnosti. Narušují svobodu projevu, což je jedno ze základních práv podle Listiny základních práv Evropské unie (Listina)². Svoboda projevu v sobě zahrnuje respektování svobody a plurality médií, a také právo občanů zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky „bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice“.

Základní povinností státních subjektů ve vztahu ke svobodě projevu a sdělovacích prostředků je zdržet se jakéhokoli zasahování a cenzury a zajistit vytváření příznivých podmínek pro inkluzivní a pluralistickou veřejnou debatu. Na legální obsah, jakkoli může být označen za škodlivý, se obecně vztahuje ochrana svobody projevu, a proto je třeba jej řešit jinak než nelegální obsah, kde lze odůvodnit odstranění obsahu samotného. Evropský soud pro lidská práva dospěl k závěru, že toto je velmi důležité především ve vztahu k volbám³.

Masové online dezinformační kampaně hojně využívá řada domácích i zahraničních aktérů, aby zaseli nedůvěru a vytvořili napětí ve společnosti, což může mít vážné

¹ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf

² Článek 11 Listiny. Ustanovení čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii činí z Listiny závazný dokument a uvádí, že „má stejnou právní sílu jako Smlouvy“.

³ Viz např. *Věc Bowman v. Spojené království* (141/1996/760/961) <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58134>.

důsledky pro naši bezpečnost. Dezinformační kampaně vedené třetími zeměmi mohou navíc být součástí hybridních hrozeb pro vnitřní bezpečnost, včetně volebních procesů, hlavně v kombinaci s kybernetickými útoky. Například ruská vojenská doktrína otevřeně uznává informační válku jako jednu ze svých domén⁴.

Šíření dezinformací také dopadá na procesy politického rozhodování tím, že ovlivňuje veřejné mínění. Domácí i zahraniční aktéři mohou využívat dezinformace k manipulaci politických a společenských debat a chování v oblastech jako změna klimatu, migrace, veřejná bezpečnost, zdravotnictví⁵ a finance. Dezinformace mohou také snižovat důvěru ve vědecký výzkum a empirické důkazy.

Světové ekonomické fórum v roce 2014 označilo rychlé šíření zavádějících informací online za jeden z deseti hlavních trendů v moderních společnostech⁶.

Agregátory informací a vyhledávače sociálních médií v roce 2016 společně představovaly hlavní zdroje online zpráv pro 57 % uživatelů v EU⁷. Třetina mladých lidí ve věku 18–24 let uvedla, že jejich hlavním zdrojem zpráv jsou sociální média⁸.

80 % Evropanů se několikrát měsíčně i častěji setkala s informacemi, které pokládají za nepravdivé či zavádějící. 85 % respondentů to vnímá ve své zemi jako problém⁹.

Online platformy pro distribuci obsahu, zejména sociální média, služby sdílení videí a vyhledávače, hrají klíčovou roli v šíření a zesilování dopadu online dezinformací. Tyto platformy dosud neudělaly nic pro to, aby problémy související s dezinformacemi a manipulativním používáním svých infrastruktur řešily. Některé podnikly určité omezené kroky s cílem zastavit šíření online dezinformací, ovšem pouze v několika málo zemích, přičemž mnoha uživatelů se tato opatření nedotkla. Navíc panují vážné pochybnosti o tom, zda platformy svoje uživatele dostatečně chrání před neoprávněným použitím jejich osobních údajů třetími stranami, což se nedávno projevilo v souvislosti s případem Facebook / Cambridge Analytica, který v současné době prošetřují úřady pro ochranu osobních údajů (šlo o získání a zneužití osobních dat milionů uživatelů sociálních médií v EU pro účely předvolební kampaně).

Vzestup dezinformačních kampaní a jejich závažnost vedou ke stále většímu znepokojení občanské společnosti jak v členských státech EU, tak i jinde na světě. Evropská rada v březnu 2015 vyzvala vysokou představitelku EU, aby připravila akční plán zaměřený na řešení probíhajících ruských dezinformačních kampaní¹⁰, což vedlo ke vzniku expertního týmu East StratCom, který začal fungovat od září 2015, jak bylo plánováno. V červnu 2017 přijal Evropský parlament usnesení, v němž Komise vyzývá, aby „důkladně analyzovala současnou situaci a právní rámec s ohledem na falešné zprávy a aby ověřila

⁴ <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>

⁵ V oblasti neochoty k očkování navrhuje Komise doporučení Rady včetně konkrétních monitorovacích opatření a opatření k boji proti dezinformacím. Viz COM(2018) 245/2.

⁶ <http://reports.weforum.org/outlook-14/top-ten-trends-category-page/10-the-rapid-spread-of-misinformation-online/>.

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eurobarometer-internet-users-preferences-accessing-content-online>.

⁸ „Digital News Report 2017“ (Zpráva z roku 2017 o digitálním zpravodajství), Reuters Institute, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/risj-review/2017-digital-news-report-now-available>.

⁹ <http://ec.europa.eu/comfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

¹⁰ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/03/20/conclusions-european-council/>

možnost legislativního zásahu za účelem omezení dalšího šíření falešného obsahu¹¹. Evropská rada v březnu 2018 konstatovala, že „sociální sítě a digitální platformy musejí zaručovat transparentnost postupů a plnou ochranu soukromí občanů a jejich osobních údajů.“¹² Ve svém *společném prohlášení o svobodě projevu a „falešných zprávách“*, *dezinformacích a propagandě* přijatém v roce 2017 se zvláštní zpravodajové jmenovaní mezinárodními organizacemi¹³ zabývají podrobně aplikováním mezinárodních norem v oblasti lidských práv na tento jev.

Několik členských států v současné době prověřuje možná opatření na ochranu integrity volebních procesů před online dezinformacemi a zajištění transparentnosti online politické reklamy¹⁴.

Je ovšem jasné, že zatímco ochrana volebního procesu se nachází primárně v kompetenci členských států, přeshraniční rozměr online dezinformací si vyžaduje společný evropský přístup, pokud má být zajištěna účinná a koordinovaná akce a ochrana EU, jejích občanů, politik a institucí.

Toto sdělení bylo vypracováno s ohledem na rozsáhlé diskuse s občany a dalšími zainteresovanými subjekty. Komise koncem roku 2017 zřídila expertní skupinu na nejvyšší úrovni, která má poskytovat poradenství v této věci. Dne 12. března 2018 tato skupina předložila svou zprávu¹⁵. Komise také zahájila proces široké veřejné debaty založený na online dotaznicích, na které obdržela 2 986 odpovědí,¹⁶ strukturovaných pohovorech se zainteresovanými subjekty¹⁷ a průzkumu veřejného mínění Eurobarometr, který probíhal ve všech 28 členských státech¹⁸.

Toto sdělení vyjadřuje názory Komise na výzvy související s online dezinformacemi. Uvádí klíčové základní principy a cíle, kterými by se měly řídit kroky zaměřené na zvyšování veřejného povědomí o dezinformacích a na účinný boj proti tomuto jevu, a konkrétní opatření, která se Komise chystá v tomto směru přijmout.

2. ROZSAH A PŘÍČINY ONLINE DEZINFORMACÍ

2.1. Oblast působnosti

Za dezinformaci se považuje prokazatelně falešná nebo zavádějící informace, která vzniká, prezentuje se a šíří za účelem ekonomického prospěchu nebo úmyslného podvádění veřejnosti a může působit škody. Mezi veřejné škody patří ohrožení

¹¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0272+0+DOC+PDF+V0//EN>.

¹² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/03/23/european-council-conclusions-22-march-2018/>.

¹³ *Společné prohlášení o svobodě projevu a „falešných zprávách“*, *dezinformacích a propagandě*. <http://www.osce.org/fom/302796?download=true>.

¹⁴ Některé členské státy již schválily – nebo se chystají schválit – opatření regulující politickou propagaci. Patří mezi ně mj. nedávný návrh francouzského zákona o nepravdivých informacích a nezávazné pokyny schválené italským regulačním orgánem.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

¹⁷ https://ec.europa.eu/epsc/events/high-level-hearing-preserving-democracy-digital-age_en a <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/fake-news>.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

demokratických politických a rozhodovacích procesů a veřejných statků, jako např. ochrany zdraví občanů EU, životního prostředí nebo bezpečnosti. Mezi dezinformace nepatří chyby ve zpravodajství, satira a parodie ani předpojaté zprávy a komentáře, které se jako vyhraněné jasně identifikují. Tímto sdělením nejsou dotčena ustanovení platných pravidel upravujících předmětná témata na unijní ani vnitrostátní úrovni, včetně dezinformací obsahujících nelegální obsah¹⁹. Tímto sdělením nejsou dotčeny probíhající přístupy a činnosti zaměřující se na nelegální obsah, včetně teroristického online obsahu a materiálů souvisejících se zneužíváním dětí.

83 % Evropanů považuje falešné zprávy za problém obecně ohrožující demokracii, buď „určitě“ (45 %), nebo „do určité míry“ (38 %) ²⁰.

Podle respondentů veřejného průzkumu provedeného Komisí byly dvě nejčastěji uváděné kategorie, které mohou nejvíce ohrožovat společnost, úmyslné dezinformování zaměřené na ovlivňování voleb a imigrační politiky. Hned za nimi se umístily dezinformace v oblasti zdraví, životního prostředí a bezpečnosti²¹.

2.2. Kontext a hlavní příčiny dezinformací

Šíření dezinformací má vzájemně propojené hospodářské, technologické, politické a ideologické příčiny.

Zprv, šíření dezinformací je projevem obecnějších jevů, které ovlivňují společnosti čelící rychlým změnám. Ekonomická nejistota, nárůst extremismu a kulturní změny vytvářejí pocit úzkosti a živnou půdu pro dezinformační kampaně cílené na prohlubování společenského napětí, polarizace a nedůvěry. Organizace a vlivné agentury (podniky, státy nebo nevládní organizace zapojené do politických debat, včetně zdrojů mimo EU) se mohou uchýlovat k dezinformacím s cílem manipulovat politickým a společenským diskursem. Dopad dezinformací se liší podle jednotlivých společností, v závislosti na úrovni vzdělání, demokratické kultuře, důvěře v instituce, zapojení občanů do volebního systému, role peněz v politickém životě a závažnosti společenských a ekonomických nerovností.

Z dlouhodobého hlediska bude boj proti dezinformacím účinný jen tehdy, pokud bude doprovázen jasně vyjádřenou politickou vůlí k posilování společné odolnosti a ochrany demokratického směřování a evropských hodnot.

Zadruhé, k šíření dezinformací dochází na pozadí zásadní proměny mediálního sektoru. Vzestup platform působících jako sdělovací prostředky hluboce ovlivňuje novináře i mediální domy: všichni se v podstatě stále snaží přizpůsobit svoje podnikatelské modely a nacházet nové cesty, jak prodat vytvářený obsah. Navíc některé platformy na sebe vzaly funkce tradičně spojované s médii, když vstoupily do tohoto oboru podnikání coby agregátory obsahu a distributoři, aniž by si vytvořily redakční a další kapacity vlastní tradičním sdělovacím prostředkům. Jsou ekonomicky motivované k tomu, aby oslovovaly co největší základnu uživatelů s využitím možností celosvětové sítě a

¹⁹ Doporučení Komise ze dne 1. března 2018 o opatřeních pro efektivní boj proti nezákonnému obsahu online (C(2018) 1177 final), <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online>.

²⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/first-findings-eurobarometer-fake-news-and-online-disinformation>.

²¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

maximalizovaly čas, který uživatelé tráví na jejich serverech, přičemž často upřednostňují kvantitu informací před kvalitou, bez ohledu na dopady.

V období let 2010 až 2014 se příjmy vydavatelů tištěných médií snížily o 13,45 miliardy EUR, zatímco příjmy digitálních médií stouply o 3,98 miliardy EUR: to znamená čistou ztrátu ve výši 9,47 miliardy EUR (-13%)²². Vedle toho vydavatelé zpravodajských zdrojů uvádějí, že tato krize v oboru již vedla k propouštění redaktorů²³.

Zatřetí, technologie sociálních sítí jsou manipulovány tak, aby šířily dezinformace s pomocí několika návazných kroků: i) vytvořením, ii) šířením prostřednictvím sociálních a dalších online médií a iii) šířením samotnými uživateli.

i) Vytvoření dezinformace

Dezinformace je mocný, nákladově nenáročný – a často ziskový – nástroj ovlivňování. Nejznámější formy jsou zatím psané články, občas doplněné autentickými fotografiemi nebo videozáznamy, které jsou ovšem vytržené z kontextu. Jenže nové, dostupné a snadno použitelné technologie nyní pomáhají vytvářet vykonstruované obrázky a videa (tzv. „deep fakes“ – realistické fotomontáže a videomontáže), a vznikají tak ještě účinnější možnosti manipulace s veřejným míněním.

ii) Šíření prostřednictvím sociálních a dalších online médií

Úrodnou půdu pro šíření dezinformací online nabízejí různé pomocné prvky. Mechanika šíření dezinformace funguje následovně:

- algoritmy: algoritmy kritérií určují priority zobrazení informací a jsou definovány v souladu s obchodním modelem platformy a způsobem, jakým zachází s cíleným atraktivním obsahem, který má největší potenciál zaujmout uživatele, kteří jej pak dále sdílejí. Tím, že podporují sdílení cíleného obsahu mezi uživateli stejného smýšlení, tyto algoritmy zvyšují polarizaci a posilují dopady dezinformací,
- reklama: současný model reklamy v digitálním světě je obvykle založený na klikání odkazů a potřebuje senzační a virální obsah. Tento model spoléhá na reklamní síť provozované agenturami, které zajišťují umístování reklamy v reálném čase na základě algoritmického rozhodování. Tak se reklamy umísťují na internetové stránky, které zveřejňují senzacechtivý obsah útočící na emoce uživatelů – včetně dezinformací,
- technologie: online technologie jako např. automatizované služby (označované jako „boti“) uměle nafukují rozsah šíření dezinformace. Tuto mechaniku lze dále podpořit simulovanými uživatelskými profily (falešnými účty), za kterými nejsou reální lidé a jež jsou někdy organizovány v masivním měřítku (označují se jako „troll factories“, tzv. trollí továrny nebo farmy, čili organizace záměrně vypouštějící falešné informace).

iii) Šíření samotnými uživateli

²² http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=17211.

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-role-publishers-copyright-value-chain-and-panorama-exception>.

Sami uživatelé hrají důležitou roli v šíření dezinformací, které na sociálních sítích putují rychleji proto, že uživatelé mají sklon sdílet obsah, který je zaujme, bez ověření jeho pravdivosti. Neustále rostoucí objem a rychlost šíření online obsahu zvyšují riziko neuváženého sdílení dezinformací.

Jakkoli nejoblíbenější zpravodajské internetové zdroje mají vyšší průměrný měsíční dosah, falešné zprávy se šíří po internetu jako virus. Například ve Francii jistý server šířící falešné zprávy vykázal více než 11 milionů interakcí za měsíc – pětikrát více než zavedené zpravodajské portály²⁴.

Respondenti průzkumu veřejného mínění vyjádřili názor, že dezinformace se na online médiích šíří snadněji, protože apelují na emoce čtenářů (88 %), mohou ovlivnit veřejnou debatu (84 %) a jejich cílem je generovat příjem (54 %)²⁵.

3. EVROPSKÝ PŘÍSTUP K BOJI PROTI DEZINFORMACÍM NA INTERNETU

Vzhledem ke složitosti problému a rychlému vývoji situace v prostředí digitálních médií má Komise za to, že jakákoli politická reakce musí být komplexní, musí průběžně vyhodnocovat fenomén dezinformací a přizpůsobovat konkrétní cíle s ohledem na jejich evoluci.

Nelze očekávat, že jedno řešení by mohlo fungovat na všechny výzvy spojené s dezinformacemi. Zároveň ale není možné nedělat nic.

Podle názoru Komise by akce zaměřené na řešení problému dezinformací měly být vedené následujícími zastřešujícími principy a cíli:

- zaprvé, zlepšit transparentnost procesu, ve kterém informace vznikají, jsou financovány, šířeny a zaměřovány, aby občané mohli vyhodnotit online obsah a odhalit možné pokusy o manipulaci s jejich názory,
- zadruhé, podporovat diverzitu informací, aby se občané mohli informovaně rozhodovat na základě kritického myšlení, prostřednictvím podpory kvalitní žurnalistiky, mediální gramotnosti a obnovení rovnováhy mezi tvůrci a distributory informací,
- zatřetí, posilovat věrohodnost informací uváděním údajů o jejich spolehlivosti, zejména s pomocí důvěryhodných partnerů označujících informace příznaky,
- začtvrté, prosazovat inkluzivní řešení. Účinná dlouhodobá řešení vyžadují osvětovou činnost, vyšší mediální gramotnost, široké zapojení zainteresovaných subjektů a spolupráci veřejných orgánů, online platforem, reklamních agentur, důvěryhodných oznamovatelů škodlivého obsahu, novinářů a mediálních skupin.

S využitím všech nashromážděných vstupů má Komise v úmyslu podniknout dále uvedené kroky. Doplnují obecné nařízení o ochraně osobních údajů, které bude platit v celé EU od 25. května 2018 a které posílí ochranu osobních dat uživatelů online

²⁴ „Measuring the reach of “fake news” and online disinformation in Europe“ (Měření dosahu „falešných zpráv“ a online dezinformací v Evropě), Reuters Institute <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/measuring-reach-fake-news-and-online-disinformation-europe>.

²⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

platform²⁶. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů objasňuje pojem souhlasu a zahrnuje klíčový koncept transparentnosti zpracování. Dále vysvětluje a harmonizuje podmínky, za kterých lze dále sdílet osobní údaje („dále zpracovávat“).

3.1. Transparentnější, věrohodnější a odpovědnější online ekosystém

Mechanismy, které umožňují tvorbu, zesilování a šíření dezinformací, závisejí na nedostatečné transparentnosti a sledovatelnosti stávajícího ekosystému online platform a na dopadu algoritmů a online reklamních modelů. Proto je nezbytné podporovat odpovídající změny v chování platform, odpovědnější informační ekosystém, vylepšené kapacity ověřování faktů a kolektivní povědomí o dezinformacích, spolu s využíváním nových technologií zaměřených na zlepšování způsobů, jakým se produkují a šíří online informace.

3.1.1. *Online platformy budou reagovat rychle a efektivně s cílem chránit uživatele před dezinformacemi*

Existuje stále rozšířenější názor, že online platformy by nejen měly dodržovat zákonné povinnosti vyplývající z předpisů EU i jednotlivých států, ale také jednat odpovědně s ohledem na jejich ústřední roli a zajišťovat bezpečnost online prostředí, chránit uživatele před dezinformacemi a nabízet uživatelům přístup k různým politickým názorům.

Obecně lze říci, že platformy neposkytují dostatečně transparentní informace o politické reklamě a sponzorovaném obsahu. Neposkytují ani dostatečné informace o používání strategických technik šíření obsahu, např. placených ovlivňovatelů veřejného mínění a/nebo robotů pro podporu cílených sdělení. Toto je významnou hnací silou v některých členských státech a třetích zemích, které přijímají opatření zaměřená na transparentnost online politické reklamy.

Komise vyzývá platformy, aby významně zintenzivnily svoje snahy v boji proti dezinformacím na internetu. Má za to, že tomuto úsilí může pomoci samoregulace, bude-li účinně prováděna a monitorována.

V tomto smyslu bude Komise podporovat vypracování ambiciózního kodexu chování založeného na klíčových principech navržených expertní skupinou²⁷, který pomůže online platformám a reklamnímu průmyslu dosáhnout následujících cílů:

- významně zlepšit kontrolu zveřejňované reklamy, zejména s cílem snížit příjmy pro šířitele dezinformací, a omezit možnosti cílené politické reklamy,
- zajistit transparentnost sponzorovaného obsahu, zejména politické a tematické reklamy zaměřené na aktuální problémy; to by mělo být doplněno úložišti, kde se budou nacházet kompletní informace o sponzorovaném obsahu, včetně identity zadavatele, vynaložených částek a použitých kritérií zacílení. Podobné mechanismy by měly být zavedeny, aby uživatelé chápali, proč se stali cílem dané reklamy,
- zintenzivnit a demonstrovat účinnost snah zaměřených na rušení falešných účtů,

²⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

²⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>, str. 32 zprávy HLEG .

- umožnit hodnocení obsahu uživateli s pomocí indikátorů věrohodnosti zdrojů obsahu, na základě objektivních kritérií, s pomocí mediálních zpravodajských sdružení, v souladu s principy a postupy novinářské práce, transparentnosti ohledně majitelů médií a ověřování identity,
- snížit viditelnost dezinformací zlepšením dohledatelnosti věrohodného obsahu,
- zavést systém jasného značení a pravidel pro fungování botů a zajistit, že jejich aktivity si nelze splést s činností lidí,
- dát uživatelům nástroje, které jim umožní interaktivní používání internetu podle vlastních představ tak, aby mohli objevovat obsah a mít přístup k různým zdrojům zpráv prezentujícím alternativní názory; poskytnout jim snadno přístupné nástroje hlášení případů dezinformací,
- zajistit, aby online služby v sobě měly již zabudované pojistky proti dezinformacím; ty by měly například zahrnovat podrobné informace o chování algoritmů, které určují priority zobrazení obsahu, jakož i vývoj testovacích metodik,
- poskytovat důvěryhodným organizacím ověřujícím fakta a akademické obci přístup k datům platformy (hlavně prostřednictvím aplikačních programovacích rozhraní), přičemž bude respektováno soukromí uživatelů, obchodní tajemství a duševní vlastnictví; umožní jim to lépe porozumět fungování souvisejících algoritmů a lépe analyzovat a monitorovat dynamiku šíření dezinformací a jejich dopad na společnost.

Aktivity zaměřené na plnění těchto cílů musejí přísně respektovat svobodu projevu a zahrnovat pojistky, které zajistí prevenci jejich zneužití, např. cenzurování kritického, satirického, nesouhlasného nebo šokujícího obsahu²⁸. Měly by rovněž přísně dodržovat závazek Komise k otevřenému, bezpečnému a spolehlivému internetu.

*Komise svolá fórum mnoha zainteresovaných subjektů o dezinformacích s cílem vytvořit rámec efektivní spolupráce mezi relevantními stranami, včetně online platforem, reklamního průmyslu a hlavních zadavatelů reklamy a zástupců médií a občanské společnosti, a také s cílem zavázat přítomné ke koordinovanému postupu a vystupňování snah o potírání dezinformací. Jde o jiné fórum než internetové fórum EU o teroristickém obsahu online. Prvním výstupem fóra by měl být **kodex zásad boje proti dezinformacím pro celou EU**, který bude zveřejněn do července 2018, přičemž měřitelné výsledky by se měly dostavit do října 2018. Komise vyhodnotí jeho realizaci v široce vedené debatě se zainteresovanými subjekty na základě klíčových ukazatelů výkonnosti vycházejících z výše uvedených cílů. Pokud se ukáže, že výsledky nebudou uspokojivé, Komise může navrhnout další akce, včetně opatření regulační povahy.*

Současně Komise zadá zpracování studie zkoumající použitelnost pravidel EU a možné mezery ve vazbě na identifikaci sponzorovaného obsahu online. V tomto kontextu také vyhodnotí účinnost možných nástrojů identifikace sponzorovaného obsahu online.

²⁸ Jak konstatoval Evropský soud pro lidská práva, svoboda projevu se nevztahuje jen na informace a myšlenky, které lidé vnímají pozitivně a bez emocí, ale i na ty, které „urážejí, šokují nebo znepokojují“. *Handyside v. Spojené království*, žalobní návrh č. 5493/72 (7. prosinec 1976), § 49.

3.1.2. Posilování ověřování faktů, kolektivních znalostí a kapacit pro monitorování dezinformací

Ověřovatelé faktů se objevili jako nedílná součást mediálního hodnotového řetězce. Ověřují a posuzují věrohodnost obsahu na základě faktů a důkazů. Také analyzují zdroje a procesy tvorby a šíření informací. Věrohodnost ověřovatelů faktů závisí na jejich nezávislosti a dodržování přísných etických a transparentních pravidel.

Hustá síť spolehlivých a nezávislých ověřovatelů faktů je zásadním požadavkem pro zdravý digitální ekosystém. Ověřovatelé faktů musejí pracovat na základě vysokých standardů, uvedených např. v *Kodexu zásad* Mezinárodní sítě ověřování faktů²⁹.

Vedle toho zůstává stále mnoho hledisek dezinformačních kampaní nedostatečně analyzováno a přístup k datům online platform je stále omezený. Účinná reakce vyžaduje solidní databázi faktů a důkazů ohledně šíření dezinformací a jejich dopadů. Shromažďování a analýza dalších dat ověřovateli faktů a odbornými pracovníky by měly zahrnovat následující činnosti:

- průběžné monitorování rozsahu, technik, nástrojů a přesné povahy a potenciálního dopadu dezinformací,
- identifikace a mapování dezinformačních mechanismů, které přispívají k zesilování účinku v digitálním světě,
- podíl na zpracování spravedlivých, objektivních a spolehlivých indikátorů transparentnosti zdrojů a
- sdílení znalostí se zpravodajskými médii, platformami a veřejnými orgány s cílem posílit povědomí veřejnosti v oblasti dezinformací.

Klíčovými požadavky jsou lepší přístup k údajům online platform a bezpečný prostor pro analýzu a výměnu informací.

V prvním kroku Komise podpoří vytvoření nezávislé evropské sítě ověřovatelů faktů, která zavede společné pracovní metody, bude si vyměňovat osvědčené praktické zkušenosti, zajistí co nejlepší pokrytí EU a bude se podílet na společném ověřování faktů a souvisejících aktivitách. Tato síť bude vyzvána, aby se zúčastnila fóra mnoha zainteresovaných subjektů o dezinformacích. Komise síti poskytne síťové online nástroje (např. zabezpečený sdílený prostor), které umožní spolupráci členů.

Ve druhém kroku Komise spustí zabezpečenou evropskou online platformu o dezinformacích, která bude zajišťovat podporu nezávislé evropské síti ověřovatelů faktů a relevantním odborným pracovníkům z akademické sféry. Platforma by měla nabízet nástroje pro přeshraniční sběr a analýzu dat a také přístup k otevřeným datům v celé EU, jako jsou spolehlivé nezávislé statistické informace. Toto umožní platformě fungovat jako síť důvěryhodných oznamovatelů. Její činnost také povede k lepšímu pochopení online dezinformací a formulaci strategií založených na shromážděných důkazech, které povedou k dalšímu omezování šíření dezinformací. Proto Komise zváží použití Nástroje

²⁹ *Kodex zásad* Mezinárodní sítě ověřování faktů (IFCN) je určený pro organizace, které pravidelně publikují nestranné zprávy o pravdivosti výroků veřejných činitelů a významných institucí a dalších hojně citovaných tvrzení, která mají pro společnost nějaký význam <https://www.poynter.org/international-fact-checking-network-fact-checkers-code-principles>

pro propojení Evropy a bude vycházet ze zkušeností při realizaci programu „bezpečnější internet“.

3.1.3. Zvyšování online odpovědnosti

Identifikace zdrojů dezinformací zajištěním sledovatelnosti v procesu šíření má zásadní význam pro vyvozování odpovědnosti, ale i pro zvyšování důvěry v identifikovatelné dodavatele informací a motivaci k odpovědnějšímu chování online. Uživatel by se například mohl rozhodnout, že bude komunikovat s jinými osobami pouze na online platformách, které se identifikovaly.

Za tímto účelem poskytuje nařízení o elektronické identifikaci³⁰ předvídatelné regulační prostředí pro přeshraniční online používání, uznávání a vyžadování elektronické identifikace, autentizace a služeb vytvářejících důvěru, na které by bylo možné se spolehnout při rozvoji a dobrovolném používání systémů pro bezpečnou identifikaci dodavatelů informací na základě nejpřísnějších norem v oblasti bezpečnosti a ochrany osobních údajů, včetně možného použití ověřených pseudonymů.

S cílem usnadnit vyšetřování škodlivého chování na internetu, jak bylo uvedeno ve společném sdělení o kybernetické bezpečnosti předloženém v září 2017, bude Komise nadále podporovat zavádění internetového protokolu verze 6 (IPv6), který umožňuje přidělit jednu adresu internetového protokolu jednomu uživateli. Rovněž bude nadále vyvíjet úsilí na zlepšení fungování a dostupnosti a přesnosti informací obsažených v systémech Domain Name a IP WHOIS³¹ v souladu se snahami Internetového sdružení pro přidělování jmen a čísel (ICANN) a v plném souladu s pravidly ochrany údajů.

Komise bude vyzývat síť pro spolupráci v rámci nařízení eIDAS, aby společně s platformami podpořila dobrovolné online systémy umožňující identifikaci dodavatelů informací na základě důvěryhodných prostředků elektronické identifikace a autentizace, včetně ověřených pseudonymů, jak to upravuje nařízení o elektronické identifikaci.

Společně by opatření měla přispět k omezení kybernetických útoků, jež jsou často kombinovány s dezinformačními kampaněmi v souvislosti s hybridními hrozbami.

3.1.4. Využívání nových technologií

Nové technologie dále změní způsoby, kterými se produkují a šíří informace, ale mají též potenciál hrát ústřední roli při dlouhodobém řešení problému dezinformací. Například:

- umělá inteligence, samozřejmě pod řádným dohledem lidí, bude zásadní pro ověřování, identifikaci a označování dezinformací,
- technologie určené pro média a umožňující jim přizpůsobitelné a interaktivní zážitky na internetu mohou občanům pomoci objevovat obsah a identifikovat dezinformace,
- pomoci zachovávat integritu obsahu, ověřovat spolehlivost informací a/nebo jejich zdrojů, umožnit transparentnost a sledovatelnost a šířit důvěru ve zprávy zveřejňované na internetu mohou pomoci inovativní technologie typu *blockchain*. Toto lze

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

³¹ <https://whois.icann.org/en>

kombinovat s používáním důvěryhodných elektronických identifikačních, autentizačních a ověřených pseudonymů a

- rozpoznávací algoritmy, které zpracovávají kontextově relevantní informace, včetně pravdivosti a kvality zdrojů dat, zvýší důležitost a spolehlivost výsledků vyhledávání.

Komise je aktivní na poli nových technologií zejména prostřednictvím své iniciativy Internet nové generace³².

Komise pro mobilizaci těchto technologií plně využije pracovní program Horizont 2020. Vedle toho Komise také bude zkoumat možnost další podpory, aby pomohla nasadit nástroje pro boj s dezinformacemi, urychlila zavádění inovativních aktivit s významným dopadem do praxe a posílila partnerství mezi vědci a podniky.

3.2. Bezpečné a odolné volební procesy

Zabezpečení volebních procesů, které jsou základem naší demokracie, si vyžaduje zvláštní pozornost. Dezinformace v současné době představují součást širšího spektra nástrojů manipulování s volebními procesy, např. útoky na internetové stránky nebo podvodné získávání přístupu k účtům a cílené úniky informací o politicích. Operace v kyberprostoru mohou sloužit k narušování integrity veřejných informací a bránit identifikaci zdrojů dezinformací. To je zásadní během předvolebních kampaní, kde nabitý program neumožňuje včasnou detekci dezinformací a odpovídající reakci.

V posledních letech byly online manipulace a dezinformační taktiky zjištěny během voleb v nejméně 18 zemích a „dezinformační taktiky se podílely již sedmým rokem na obecném poklesu svobody internetu“³³.

Vzhledem k tomu, že v roce 2019 se budou konat volby do Evropského parlamentu, Komise vyzvala³⁴ příslušné vnitrostátní orgány, aby našly osvědčené postupy identifikace, zmírňování a řízení rizik volebního procesu v souvislosti s kybernetickými útoky a dezinformacemi. V rámci skupiny pro spolupráci zřízené na základě směrnice o bezpečnosti sítí a informačních systémů začaly členské státy mapovat stávající evropské iniciativy zaměřené na kybernetickou bezpečnost sítí a informačních systémů používaných v rámci volebních procesů s cílem vypracovat dobrovolné pokyny.

Kolokvium o základních právech, které se bude konat ve dnech 26. a 27. listopadu 2018, se zaměří na „demokracii“. Budou se projednávat klíčové prvky inkluzivní a zdravé demokratické společnosti, včetně příležitostí a výzev, které do informované a pluralitní demokratické diskuse přináší digitalizace, a negativní vliv propagandy.

Komise zahájí trvalý dialog, aby podpořila členské státy při řízení rizik, které pro demokratické volební procesy představují kybernetické útoky a dezinformace, zejména s ohledem na volební procesy v členských státech a na volby do Evropského parlamentu v roce 2019. Bude to zahrnovat:

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/next-generation-internet-initiative>.

³³ „Freedom on the net 2017 report“ (Zpráva z roku 2017 o svobodě na síti), Freedom house, <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

³⁴ Doporučení Komise ze dne 14. února 2018 týkající se posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2018%3A045%3ATOC>.

- odpovídající činnosti navazující na první výměnu názorů s členskými státy na konferenci k osvědčeným postupům voleb, která se bude konat ve dnech 25. a 26. dubna 2018,
- veškerou nezbytnou podporu poskytnutou společně s Evropskou agenturou pro bezpečnost sítí a informačních systémů skupině pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací při její práci na kybernetickém zabezpečení voleb. Do konce roku 2018 by skupina měla předložit souhrn praktických doporučení a opatření, která mohou členské státy přijmout, aby zabezpečily cykly svých voleb,
- konferenci na vysoké úrovni s členskými státy na téma kybernetických hrozeb pro volby, která se bude konat koncem roku 2018 pod záštitou Pracovní skupiny pro bezpečnostní unii.

3.3. Podpora vzdělávání a mediální gramotnosti

Celoživotní rozvíjení schopnosti kritického myšlení a orientace v digitálním světě je zejména u mladých lidí velmi důležité pro posilování odolnosti našich společností vůči dezinformacím.

Akční plán digitálního vzdělávání přijatý Komisí v lednu 2018³⁵ zdůrazňuje rizika, která dezinformace představují pro učitele a studenty, a naléhavou potřebu rozvíjet digitální dovednosti a kompetence u všech studentů v systému formálního i neformálního vzdělávání. Rámec digitálních kompetencí pro občany vytvořený Komisí vymezuje širokou směr dovedností, které potřebují všichni žáci a studenti, od informační a datové gramotnosti přes tvorbu digitálního obsahu po online bezpečnost a pohodlí³⁶.

Většina respondentů ve veřejném průzkumu se domnívala, že vzdělávání a rozvoj uživatelů směrem k lepšímu přístupu a využívání online informací a informování uživatelů o tom, že obsah generuje nebo šíří bot, jsou opatření, která mohou realizovat platformy a která by měla silný dopad na prevenci šíření dezinformací³⁷.

Vzhledem k přeshraniční dimenzi dezinformací by EU měla hrát určitou roli v podpoře šíření osvědčených postupů v členských státech s cílem zvyšovat odolnost občanů a Komise může dále zintenzivnit svoji činnost zaměřenou na mládež i dospělé:

- Komise řídí skupinu odborníků pro mediální gramotnost a podporuje pilotní projekty typu „Mediální gramotnost pro všechny“³⁸.
- Směrnice o audiovizuálních mediálních službách uznává význam mediální gramotnosti³⁹ a cílem její revize je zlepšit sledování činností prováděných orgány členských států v této oblasti⁴⁰.

³⁵ <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/digital-education-action-plan.pdf>.

³⁶ <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>.

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

³⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/2016-call-proposals-pilot-project-media-literacy-all>

³⁹ Směrnice o audiovizuálních mediálních službách stanoví, že „je třeba rozvoj mediální gramotnosti ve všech oblastech společnosti podporovat a pečlivě sledovat její pokrok“ (47. bod odůvodnění).

- Komise podporuje mnoho iniciativ, i prostřednictvím programu Erasmus+, týkajících se bezpečnosti internetu, digitálních dovedností zaměřených na zlepšování kritického myšlení u občanů – hlavně mladých lidí – v digitálním prostředí, což může následně vést k vyšší mediální gramotnosti.
- Členské státy, sociální partneři a vzdělávací organizace navzájem sdílejí svoje zkušenosti a osvědčené postupy v oblasti digitálního vzdělávání na půdě pracovní skupiny EU pro digitální dovednosti a kompetence⁴¹.
- Komise vyzývá členské státy, aby mobilizovaly zdroje a do svých vzdělávacích politik zařadily témata digitálního občanství, mediální gramotnosti, rozvoje schopnosti kritického myšlení v online prostředí a osvětových aktivit týkajících se dezinformací a technik online manipulace. V tomto ohledu je zásadní podpora učitelů, včetně školení a sdílení zkušeností.

Dále bude Komise:

- *podporovat nezávislé ověřovatele faktů a organizace občanské společnosti při vytváření vzdělávacích materiálů pro školy a učitele,*
- *zařazovat cílené iniciativy týkající se online dezinformací do kampaně #SaferInternet4EU⁴²,*
- *pořádat Evropský týden mediální gramotnosti s cílem zvyšovat povědomí a podporovat přeshraniční spolupráci mezi příslušnými organizacemi,*
- *informovat o mediální gramotnosti v kontextu uplatňování směrnice o audiovizuálních mediálních službách,*
- *spolupracovat s Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v rámci Programu pro mezinárodní hodnocení žáků, aby ověřila možnost přidat mediální gramotnost mezi kritéria používaná organizací v jejich srovnávacích přehledech,*
- *pokračovat v podpoře práce Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa⁴³, která se snaží rozvíjet digitální dovednosti, mj. za účelem zapojení do společnosti,*
- *pokračovat v realizaci akčního plánu digitálního vzdělávání⁴⁴ a podpoře iniciativ, jako je stáž v oblasti digitálních příležitostí⁴⁵, které se zaměřují na rozvoj digitálních dovedností a zvyšování povědomí evropských občanů – hlavně mladé generace – a propagování společných hodnot a inkluze.*

⁴⁰ V rámci obecného přístupu Rada přidala povinnost všem členským státům podporovat a přijímat opatření zaměřená na rozvoj mediální gramotnosti a souvisejících dovedností. O tomto požadavku v současné době jednají spolunormotvůrci v rámci revize směrnice o audiovizuálních mediálních službách.

⁴¹ https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/digital-skills-competences_en

⁴² <https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/saferinternet4eu>.

⁴³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/specific-actions-digital-education-action-plan>.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-opportunity-traineeships-boosting-digital-skills-job>.

3.4. Podpora kvalitní novinářské práce coby důležitého pilíře demokratické společnosti

Kvalitní zpravodajská média – včetně veřejných – a žurnalistika hrají významnou roli při zajišťování kvalitních a diverzifikovaných informací pro občany. Zajištěním pluralitního a různorodého mediálního prostředí mohou pomáhat odhalovat, vyvažovat a rozptylovat dezinformace.

V neustále se vyvíjejícím digitálním prostředí je potřeba investovat do vysoce kvalitní žurnalistiky, posilovat důvěru v její klíčovou společenskou a demokratickou roli – offline i online – a podporovat kvalitní zpravodajské zdroje při jejich hledání inovativních forem novinářské práce.

Podle průzkumu Eurobarometr občané vnímají tradiční média jako nejdůvěryhodnější zdroje zpráv: rádio (70 %), televize (66 %) a tištěné noviny a časopisy (63 %). Nejméně důvěryhodné jsou naopak internetové stránky pro sdílení videí (27 %) a online sociální sítě (26 %). Mladší respondenti více věří zprávám a informacím, ke kterým se dostávají online⁴⁶.

Dále existuje potřeba obnovit rovnováhu mezi sdělovacími prostředky a online platformami. Toto bude umožněno rychlým schválením reformy předpisu EU o autorských právech, která zlepší pozici vydavatelů a zajistí spravedlivé rozdělení příjmů mezi držitele práv a platformy, což pomůže především zpravodajským médiím a novinářům dostávat za svůj obsah peníze.

Novináři a mediální pracovníci by také měli více využít příležitostí, jež jim nabízí nové technologie, a získat nezbytné digitální dovednosti, které jim umožní používat data a analýzy sociálních médií s ohledem na zlepšení schopnosti zjišťování a ověřování faktů.

Pro zajištění kvalitních informací a ochranu novinářské práce ve veřejném zájmu je velmi důležitá veřejná podpora sdělovacích prostředků a veřejnoprávních médií. Podpůrná opatření členských států zaměřená na dosažení cílů ve společném evropském zájmu, jako je svoboda a pluralita médií, byla shledána kompatibilní s pravidly veřejné podpory EU, což potvrzují příslušná rozhodnutí Komise⁴⁷.

Členské státy jsou vyzývány, aby zvážily programy horizontální podpory s cílem řešit selhání trhu ohrožující udržitelnost kvalitní novinářské práce a podporovat opatření související se specifickými aktivitami, např. školení pro novináře, inovace služeb a produktů.

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

⁴⁷ Komise konkrétně schválila podporu zpravodajským agenturám (např. SA.30481, státní podpora pro Agence France-Press (AFP), Francie, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_30481), obecné režimy podpory tisku (např. SA.36366, podpora výroby a inovací tištěných médií, Dánsko, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_36366) a režimy zaměřené na publikace s omezenými příjmy z reklamy (např. SA.47973, francouzská vyhláška o podpoře tisku z roku 2015, Francie, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47973).

Stávající pravidla⁴⁸ definují podmínky, za kterých mohou členské státy poskytovat veřejnou podporu. Aby Komise zvýšila transparentnost a předvídatelnost prosazování pravidel státní podpory v této oblasti, vytvoří veřejně přístupné online úložiště s odkazy na příslušná pravidla a relevantní již řešené případy. V rejstříku transparentnosti navíc budou k dispozici pravidelně aktualizované informace o podpoře poskytované členskými státy.⁴⁹

Komise zveřejní v roce 2018 výzvu k podávání nabídek na produkci a šíření kvalitního zpravodajského obsahu ohledně záležitostí EU prostřednictvím datových zpravodajských médií.

Na základě probíhajících projektů Komise prověří možnosti vyššího financování podpory iniciativ zaměřených na svobodu a pluralitu médií, kvalitní zpravodajství a novinářskou práci, včetně příslušných dovedností, školení pro novináře, nových technologií ve zpravodajských redakcích a sdílených datových platform.

Sada nástrojů pro mediální pracovníky upravující zpravodajskou práci z hlediska základních práv vypracovaná Agenturou pro základní práva poskytne doporučení, tipy a rady pro novináře: jak se vypořádat s etickými dilematy včetně dezinformací z pohledu základních práv.

3.5. Zvládání vnitřních a vnějších dezinformačních hrozeb s pomocí strategické komunikace

Komunikace a osvětová činnost veřejných orgánů jsou nedílnou součástí reakce na dezinformace. Vedle detekování a analýzy dat si strategická komunikace vyžaduje vhodné aktivity cílené na veřejnost, které budou vyvracet dezinformační argumentaci. Opatření uvedená v oddílu 3.1 povedou k větší přesnosti a včasnosti zjišťování a rozboru online dezinformací a také umožní strategickou komunikaci o Evropě a politikách EU.

Toto je velmi důležité, protože EU je častým cílem dezinformačních kampaní cílených na podkopávání jejích institucí, politik, projektů a hodnot. Zdroje mohou být domácí i zahraniční, soukromé i veřejné – a svou činnost mohou provozovat jak na území EU, tak ve třetích zemích. Jak již bylo uvedeno, v rámci Evropské služby pro vnější činnost vznikla v roce 2015 pracovní skupina East StratCom, která se zabývá neustálými ruskými dezinformačními kampaněmi, což je reakce na jeden důležitý rozměr této výzvy. Podobně bylo v roce 2016 při Středisku EU pro analýzu zpravodajských informací založeno středisko EU pro hybridní hrozby, které má monitorovat a řešit hybridní hrozby ze strany zahraničních subjektů, včetně dezinformací zaměřených na ovlivňování politických rozhodnutí uvnitř EU a u jejích sousedů. Tyto instituce spolu s nedávno zřízeným Evropským střediskem pro boj proti hybridním hrozbám jsou základem silnější

⁴⁸ Pro veřejnoprávní vysílání platí zvláštní podrobné pokyny (sdělení Komise o použití pravidel státní podpory na veřejnoprávní vysílání, Úř. věst. C 257, 27.10.2009, s. 1). V závislosti na typu plánované podpory mohou být relevantní i pokyny k podpoře výzkumu, vývoje a inovací (sdělení Komise – Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací, Úř. věst. C 198, 27.6.2014, s. 1) a obecné nařízení o blokových výjimkách (nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, Úř. věst. L 187, 26.6.2014, s. 1, ve znění nařízení Komise (EU) 2017/1084 ze dne 14. června 2017, Úř. věst. L 156, 20.6.2017, str. 1).

⁴⁹ Veřejné vyhledávání informací o transparentnosti státní podpory:

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home?lang=en>.

evropské reakce⁵⁰ a jsou důležitými prvky spolupráce mezi EU a NATO zaměřené na zlepšení evropské odolnosti, koordinace a připravenosti na hybridní vměšování.

Komise ve spolupráci s Evropskou službou pro vnější činnost bude rozvíjet svoje kapacity strategické komunikace hlavně posilováním interní koordinace svých komunikačních aktivit zaměřených na boj proti dezinformacím.

Komise společně s Evropskou službou pro vnější činnost bude rozšiřovat tuto spolupráci, své znalosti a činnosti do dalších institucí EU a prostřednictvím odpovídajících mechanismů do členských států. Tato síť bude využívat údaje o dezinformacích shromážděné zabezpečenou online platformou v souladu s oddílem 3.1.2 tak, aby bylo možné navrhovat informační činnosti zaměřené na vyvracení smyšlených zpráv o Evropě a na boj proti dezinformacím uvnitř EU i mimo ni.

Komise a Evropská služba pro vnější činnost budou zkoumat další možnosti rozvíjení strategické komunikační reakce a dalších mechanismů společně s členskými státy s cílem posilovat svou odolnost a čelit systematickým dezinformačním kampaním a hybridnímu vměšování ze strany zahraničních vlád, cíleným na občany a další subjekty v rámci EU.

Komise ve spolupráci s Evropskou službou pro vnější činnost předloží v červnu zprávu o pokroku při budování kapacit pro řešení hybridních hrozeb, včetně kybernetické bezpečnosti, strategické komunikace a kontrarozvědky.

4. ZÁVĚR

Dobře fungující, svobodný a pluralitní informační ekosystém dodržující přísné oborové standardy je pro zdravou veřejnou demokratickou debatu nezbytný. Komise vnímá hrozby, které představují dezinformace pro naše otevřené demokratické společnosti. Toto sdělení definuje komplexní přístup zaměřený na reakci na tyto vážné hrozby, jenž spočívá v podpoře digitálních ekosystémů založených na transparentnosti a upřednostňujících kvalitní informace, které vybavují občany proti dezinformacím a chrání naše demokracie a procesy politického rozhodování. Komise vyzývá všechny relevantní aktéry, aby výrazně zintenzivnili svoje snahy o řádné řešení tohoto problému. Má za to, že výše uvedená opatření, pokud budou účinně realizována, viditelně přispějí k potírání online dezinformací. V této oblasti však zůstane aktivní i nadále.

V prosinci 2018 předloží Komise zprávu o dosaženém pokroku. Tato zpráva se bude zabývat i potřebou dalších kroků pro zajištění průběžného monitorování a hodnocení uvedených opatření.

⁵⁰ Společný rámec pro boj proti hybridním hrozbám: Reakce Evropské unie, společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě ze dne 6. dubna 2016, JOIN(2016) 18 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016JC0018&from=en>.